Asia: HE 34/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2024 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Olli Ropponen

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Helsinki, 26.10.2023

HE 34/2023 vp keskeinen sisältö:

- Laki vuoden 2024 tuloveroasteikosta
- Työtulovähennyksen ikään liittyvät korotukset
- Matkakustannukset
- Kotitalousvähennys
- Rahastopoikkeus
- Avainhenkilölaki
- Perintövero

- Ehdotukset **oikeasuuntaisia**, **yksityiskohdissa** joiltain osin pohdittavaa

Laki vuoden 2024 tuloveroasteikosta

- **Tulorajojen korotus 2,8 %:lla** (indeksitarkistus) ja **uusi porras** 150 000€+ tuloille
  - Indeksitarkistus määräytyy sen mukaan kumpi, **ansiotuloindeksin** muutos (3,5 %) vai **kuluttajahintaindeksin** muutos (2,2 %) on **suurempi**
  - 2,8 % tulorajojen korotus **vastaa** ansiotasoindeksin (3,5 %) suuruista muutosta, kun **työttömyysvakuutusmaksun** 0,2 prosenttiyksikön aleneminen huomioitu
- Ilman indeksimuutosta verotus tosiasiallisesti **kiristyisi**
- Muutoksen kanssa verotuksen taso säilyy **aiemmalla** tasolla
- **Yhdessä** muiden veromuutosten kanssa verotus **kevenee**
- **Linjassa** hallitusohjelman pyrkimysten kanssa

Työtulovähennyksen ikään liittyvät korotukset

- Ehdotetaan **poistettavaksi** alle 65-vuotiaiden osalta **työtulovähennyksen** ikään perustuva enimmäiskorotus (nykyisin 200€, 400€)
- **Kaksinkertaistetaan** 65 vuotta täyttäneiden enimmäiskorotus (600€ -> 1200€)
- **Alle 65**-vuotiaista suuri osa ei ole vielä saavuttanut vanhuuseläkkeen alaikärajaa ja on vielä töissä -> enimmäismäärän **säilyttäminen** olisi **tehotonta**
- **65 vuotta** täyttäneistä huomattavasti harvempi on töissä -> kannustaa selvästi laajempaa joukkoa sekä pysymään työelämässä että työskentelemään eläkkeeltä
- **Työnteon** kannustinten näkökulmasta **perustelu**
- Kannustinvaikutus voi kuitenkin jäädä **vähäiseksi** (Laun 2017)
- Tehokkain tapa pidentää työuria olisi kuitenkin **vanhuuseläkeiän nosto**

Matkakustannukset

- **Matkakuluvähennyksen omavastuuosuus: 750€ -> 900€**
- Matkakulujen vähennysoikeus pyritään kohdistamaan niille, joille syntyy **normaalia enemmän** matkakuluja
  - Hintojen nousun vuoksi myös **muita** vähennysoikeuden piirissä (ei pyrkimys)
  - Johtuu siitä, että euromääräisenä -> ei seuraa inflaatiota (ed. 2015)
- Muutos **kohdentaa** tuen aiempaa **paremmin** niille, joihin se halutaan ulottaa
- Silti, muutosta voisi tarkastella **osana liikenteen ja työn verotusta** sekä niiden taloudellisia, alueellisia ja ympäristöllisiä tavoitteita (esim. vs polttoainevero)

Kotitalousvähennys

- Ehdotetaan kotitalousvähennysoikeuden korotusten **jatkamista** kotitalous-, hoiva- ja hoitotyölle myös vuodelle 2024
- **Sisällytetään** fysioterapia, toimintaterapia ja vastaavat toimet vähennyksen piiriin
- Vähennyksen pyrkimys kannustaa kotitalouksia teettämään itse tekemiä töitä **ulkopuolisella** (lisätä työllisyyttä) ja **vähentää pimeän työvoiman** käyttöä
- Aikaisempi **näyttö** kotitalousvähennyksien vaikutuksista on tosin **ristiriitaista** (Harju ym. 2021)
- Myös tukimuodon vaikutukset **terveyteen** ja **toimintakykyyn epäselviä**
- Toimintaa harjoittavan henkilön **ammatillinen pätevyys** (Valviran hyväksyntä) on **tärkeä** seikka (jotta kohdistuu toivottavaan toimintaan)

Rahastopoikkeus

- Koskee toisessa Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvassa valtiossa perustettuja tai rekisteröityjä **yhteisyrityksiä** ja **vaihtoehtorahastoja**
- **Rahastopoikkeuksen** voimassaoloaikaa ehdotetaan jatkettavaksi **kahdella vuodella**, koska mahdollinen siirtyminen pysyvään rahastopoikkeukseen odottaa EU:n kantaa **valtiontuki**näkökulmaan liittyen
- **Kannatettavaa**, jotta saadaan varmuus lain tulkinnasta (EU:n valtiontukinäkökulmasta) ennen lain asettamista pysyväksi

Avainhenkilölaki

- Ehdottaa avainhenkilölain enimmäistyöskentelyajan pidentämistä: **48kk** -> **84kk**
- **32 % lähdevero** lain piiriin kuuluvilla (ulkom. erityisasiantuntijoiden lähdeverotus)
- **Pyrkii houkuttelemaan** Suomeen ulkomaisia asiantuntijoita
  - Enimmäis**kesto** vaikuttaa kannusteen voimakkuuteen, samoin **lähdeveroprosentti**
  - Pitkä**aika**isempi verokohtelu ja matala **veroprosentti** houkuttelevia
  - Muutos **perusteltua** ulkomaisen työvoiman houkuttelevuuden näkökulmasta
- Lisäksi pidempi soveltamisaika lisännee todennäköisyyttä Suomeen asettumiselle ja työskentelylle **myös** avainhenkilölain soveltamisajan **päätyttyä (jää Suomeen)**
- Tanskassa osaajien kevyempi verotus on vaikuttanut maahanmuuttoon (Kleven ym. 2014)
- Suomeen liittyvää **tutkimusnäyttöä** näihin kysymyksiin ei vielä ole
- Vaikutuksesta riippumatta asiantuntijoiden verotus vain **osaratkaisu** Suomen osaajapulaan
  - Esim. 3kk jälkeen poistumispakko – muutos tähän?

Avainhenkilölaki

- Kiinnostava lisäkysymys tulevaisuutta silmällä pitäen:
  - Kuinka pitkä olisi **optimaalinen** avainhenkilölain soveltamisaika (+ veron taso)?
  - **Alarajaa** määrittää **houkuttelevuus** tulla Suomeen työskentelemään ja jäädä tänne vielä lain soveltamisajan päätyttyä
  - **Yläraja**: huojennus ei saa asettaa pysyvästi **Suomessa asuvia** henkilöitä liian eriarvoiseen asemaan

Perintövero

- Maksuajan pidennys **2v -> 10v**; **pyrkii lieventämään rahoitusrajoitteita**
- Onnistumisen näkökulmasta **viivästyskorko** keskeisessä roolissa
- Viivästyskorko tulisi valita siten, että **ei vääristä** perintöveron maksamisen **ajoitusta**
  - Ei korkoa -> kannustaa **lykkäämään** maksua (efektiivinen veron alentaminen)
  - Korkea korko -> aikaistaminen, mutta **ei** tarjoa **ratkaisua likviditeettiongelmaan**
  - **Alennettu viivästyskorko** (+ 3,5 %-yksikköä) ratkaisuna
- Nykyjärjestelmässä erovaisuuksia verokohtelussa eri **omaisuuserien** välillä
  - Kaikilta omaisuuseriltä **ei** peritä viivästyskorkoa (järjestelmä **epäneutraali** ja **vääristää ajoitusta**)
  - Kannustaa **jättämään perinnöksi** tietynlaista omaisuutta toisten kustannuksella
  - Hyvän verojärjestelmän näkökulmasta tämä on **ei-toivottu piirre**
- Hyvä verojärjestelmä on myös muissa suhteissa **neutraali**

Loppuhuomioita

- **Työtulovähennyksen ikään liittyvät korotukset**
  - Työtulovähennyksen **uudelleenkohdentaminen** enemmän yli 65-vuotiaisiin **perusteltu** työnteon kannustinten näkökulmasta -> kannustinvaikutus voi kuitenkin jäädä **vähäiseksi**
  - Tehokkain tapa pidentää työuria olisi **vanhuuseläkeiän nosto**
- **Matkakustannukset**
  - Muutos kohdentaa tuen aiempaa **paremmin** niille, joihin se halutaan ulottaa
  - Muutosta voisi tarkastella **osana liikenteen ja työn verotusta** (julk. liikenne vs polttoainevero)
- **Kotitalousvähennys**
  - Vähennyksen pyrkimys kannustaa kotitalouksia teettämään muutoin itse tekemiään töitä **ulkopuolisella** (lisätä työllisyyttä) ja **vähentää pimeän työvoiman** käyttöä
  - Aikaisempi **näyttö** kotitalousvähennyksien vaikutuksista on **epäselvää**
  - Myös tukimuodon vaikutukset **terveyteen** ja **toimintakykyyn epäselviä**
  - Toimintaa harjoittavan henkilön **ammatillinen pätevyys tärkeä** seikka (jotta kohdistuu oikein)

Loppuhuomioita

- **Avainhenkilölaki**
  - Suomeen liittyvää **tutkimusnäyttöä** lain vaikutuksista ei vielä ole
  - Lisäksi asiantuntijoiden verotus vain **osaratkaisu** Suomen **osaajapulaan**
  - Mikä olisi **optimaalinen** avainhenkilölain enimmäistyöskentely**aika** ja **veron taso**?
- **Perintövero**
  - Veron maksuajan pidennys **pyrkii lieventämään rahoitusrajoitteita**
  - Onnistumisen näkökulmasta **viivästyskorko** keskeisessä roolissa
  - Viivästyskorko tulisi valita siten, että **ei vääristä** perintöveron maksamisen **ajoitusta**
  - Tällä hetkellä verotuksessa vääristymiä ja epäneutraalisuuksia, mm. **eri omaisuuserien** välillä
  - Tätä **ei** voi selittää hyvän verojärjestelmän näkökulmasta

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Puh. 09 609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki